Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Педагогіка обдарованих дітей»

ТЕМА 1. ОБДАРОВАНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

1. Трактування поняття «обдарованість» у психолого-педагогічній літературі
2. Біосоціальні передумови появи обдарованих дітей.
3. Історичний аспект досліджуваного поняття
4. Складові розумової обдарованості

Література:

1. Барулин В. Одаренность: Проблемы и исследования / В.Барулин // Психология общения. - 2004. - №7. – С.8-11.
2. Виговський О. Навіщо виявляти обдарованість: Концептуальні засади діагностики обдарованості на ранніх етапах її розвитку / О.Виговський // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2001. - №4. - С.57-60.
3. Губенко О.В. Основні прояви інтелектуальної обдарованості / О.В.Губенко // Обдарована дитина. – 2011. - №1. – С.2-5.
4. Кульчицька О. Методика діагностики інтелектуальної обдарованості / О. Кульчицька // Обдарована дитина. – 2007. - №1. – С.39-42.
5. Овчаренко К. Етапи виявлення обдарованості. Анкета для виявлення обдарованих дітей / К.Овчаренко // Психолог. – 2004.- №37. – С. 12-15.

Завдання: *1)підготуйте доповіді для виступу на конференції на тему «Обдарованість як психолого-педагогічне поняття»;*

2) на основі наукових джерел, а також власного особистого та професійного досвіду складіть орієнтовний «портрет» обдарованої дитини.

ТЕМА 2. Психолого-педагогічна характеристика обдарованих дітей

1. Особливості пізнавальної сфери обдарованих дітей
2. Взаємодія індивідуального і вікового у проявах інтелекту.
3. Психосоціальні аспекти розвитку обдарованості.
4. Фізичні характеристики обдарованих

Література:

1. Алексеева Н. В. Развитие одаренных детей [Текст]: программа, планирование, конспекты занятий, психологическое сопровождение / Н. В. Алексеева – Волгоград : Учитель, 2011. – 182 с.

2. Аніскіна Н. Педагогічна підтримка обдарованості / Н. Аніскіна. – К.: Шк. світ, 2005. – 128 с. (Б-ка «Шкільного світу світу)
3. Белова Е. С. Одаренность малыша: раскрыть, понять, поддержать: пособие для воспитателей и родителей / Е. С. Белова. – М. : Моск. психол-соц. ин-т: Флинта, 2001. – 144 с.
4. Одаренность и возраст: развитие творческого потенциала одаренных детей: учеб.-метод. пособие / под ред. А. М. Матюшкина . – М.: Изд-во Моск. психол.-соц. ин-та; Воронеж: Изд-во НПО «МОДЭК», 2004. – 192 с.
5. Холковська І.Л. Методика соціально-виховної роботи з обдарованими дітьми. – Вінниця: ВДПУ ім. М. М. Коцюбинського, 2007. – 152 с.

Завдання: 1*) виділіть та законспектуйте основні підходи до вивчення обдарованості на різних етапах розвитку дитини (Лейтес Н. С. Возрастная одаренность школьников : учеб. пособие для вузов / Н. С. Лейтес. – М. : Издат. центр «Академия», 2001. – 320 с.);*
2) на основі вивчення психолого-педагогічної літератури зясуйте основні причини появи обдарованих дітей.

ТЕМА 3. КАТЕГОРІЇ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

1. Інтелектуальна обдарованість
2. Ознаки творчої обдарованості
3. Академічна сфера
4. Художня сфера
5. Психомоторна сфера
6. Обдарованість, зумовлена особливостями та порушеннями розвитку

Література:

1. Лейтес Н. С. Возрастная одаренность школьников : учеб. пособие для вузов / Н. С. Лейтес. – М. : Издат. центр «Академия», 2001. – 320 с.
2. Миллер А. Драма одаренного ребенка и поиск собственного Я / Алис Миллер; пер. с нем. Розанова И., Силаевой И. – М. : Академ. проект, 2001. – 144 с.
3. Художественная одаренность детей, ее выявление и развитие: метод. пособие / А. А. Мелик-Пашаев, З. Н. Новлянская, А. А. Адаскина, Н. Ф. М : Феникс, 2006. – 112 с.
4. Что такое одаренность: выявление и развитие одаренных детей: классические тексты [Текст]/ под. ред. А.М., Матюшкина. – М.: Омега-Л, 2008. – 368с.

5. Дашковська В. П. Українські інтелектуали на Міжнародній олімпіаді / В. П. Дашковська // Обдарована дитина. – 2008. – № 5. – С. 14–17.

<u>Завдання:</u> *на основі аналізу психолого-педагогічної літератури та власного особистого і педагогічного досвіду визначте і запишіть основні ознаки обдарованості у кожній із сфер (інтелектуальна сфера, академічна сфера, художня сфера, психомоторна сфера).*

ТЕМА 4,5. ВИЯВЛЕННЯ ТА ВИВЧЕННЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

1. Способи діагностики обдарованості
2. Стандартизовані методи виміру інтелекту
3. Вимір творчих здібностей
4. Спостереження як метод вивчення обдарованих дітей
5. Проблеми діагностування обдарованості

Література

1. Холковська І.Л. Методика соціально-виховної роботи з обдарованими дітьми. – Вінниця: ВДПУ ім. М.М.Коцюбинського, 2007. – 152 с.
2. Галузяк В.М., Холковська І.Л. Діагностичний інструментарій класного керівника. – Вінниця: ВДПУ імені М. Коцюбинського, 2009. – 301 с.
3. Грабовский А.И. К вопросу о классификации видов детской одарённости //Педагогика. - 2003. - №8. - С.13-18.
4. Кульчицкая Е.И., Чорная Л.Г. Диагностика уровня развития творческих способностей // Обдарована дитина. – 2003. - №5. – С.42 – 50.

<u>Завдання:</u> 1*) апробуйте та адаптуйте до умов навчально-виховного процесу методики діагностики обдарованості*

2) підготуйте власний пакет діагностичного інструментарію для виявлення обдарованих дітей

Діагностика творчого потенціалу учнів

Одним із важливих показників особистісного розвитку учнів є креативність – схильність до творчості, здатність породжувати незвичайні ідеї, відхилятися в мисленні від традиційних схем, успішно розв’язувати проблемні ситуації.

Американський психолог Дж. Гілфорд виділив чотири основні характеристики творчого мислення:

1) швидкість творчого мислення, що визначається кількістю ідей, які особистість може продукувати за певний час;

2) гнучкість творчого мислення – здатність до швидкого переключення – визначається кількістю класів (груп) запропонованих учнями відповідей;

3) оригінальність – своєрідність творчого мислення, незвичність підходу до проблеми – визначається кількістю рідкісних відповідей, незвичайним вживанням елементів, оригінальністю відповіді;

4) точність – стрункість, логічність творчого мислення, вибір адекватного рішення, що відповідає поставленій меті.

Опитувальник «Ваш творчий потенціал»

Інструкція: «Запропонований опитувальник містить 18 запитань, до кожного з яких подано варіанти відповідей. Уважно прочитайте кожне запитання і виберіть один із варіантів відповідей (обведіть відповідну букву). У тесті немає «поганих» і «гарних» відповідей. Намагайтеся почуватися вільно і відповідати щиро. Перевагу надавайте тій відповіді, яка першою спадає Вам на думку.»

1. Чи вважаєте ви, що навколишній світ може бути покращений?

а) так;

б) ні, він і так достатньо гарний;

в) так, але тільки дещо.

2. Чи думаєте ви, що самі можете брати участь у значних змінах навколишнього світу?

а) так, в більшості випадків;

б) ні;

в) так, в деяких випадках.

3. Чи вважаєте ви, що деякі з ваших ідей сприяли значному прогресу в тій сфері діяльності, в якій ви працюєте?

а) так;

б) так, за сприятливих обставин;

в) лише в деякій мірі.

4. Чи вважаєте ви, що в майбутньому гратимете таку важливу роль, що зможете щось принципово змінити?

а) так, напевно;

б) це малоймовірно;

в) можливо.

5. Коли ви вирішуєте щось зробити, чи думаєте ви, що здійсните свої плани?

а) так;

б) часто думаєте, що не зумієте;

в) так, часто.

6. Чи відчуваєте Ви бажання зайнятися справою, яку абсолютно не знаєте?

а) так, невідоме захоплює;

б) невідоме вас не цікавить;

в) все залежить від характеру цієї справи.

7. Вам доводиться займатися незнайомою справою. Чи відчуваєте ви бажання досягти досконалості?

а) так;

б) задовольнитеся тим, чого встигли досягти;

в) так, але тільки якщо вам це подобається.

8. Якщо справа, яку ви не знаєте, вам подобається, чи хочете ви знати про неї все?

а) так;

б) ні, ви хочете навчитися тільки головному;

в) ні, ви хочете тільки задовольнити свою цікавість.

9. Коли вам не пощастило, то:

а) якийсь час ви дієте всупереч здоровому глузду;

б) махнете рукою на цей задум, оскільки розумієте, що він нереальний;

в) продовжуєте робити свою справу, навіть коли вже очевидно, що перешкоди непереборні?

10. По-вашому, професію треба вибирати, виходячи з:

а) своїх можливостей, подальших перспектив для себе;

б) стабільності, значущості, потрібності професії, потреби в ній;

в) переваг, які вона забезпечить?

11. Подорожуючи, могли б ви легко орієнтуватися на маршруті, по якому вже пройшли?

а) так;

б) ні, боїтеся збитися зі шляху;

в) так, але тільки там, де місцевість вам сподобалася і запам'яталася.

12. Відразу ж після якоїсь бесіди чи зможете ви пригадати все, про що йшла мова?

а) так, без зусиль;

б) всього пригадати не можете;

в) запам'ятовуєте тільки те, що вас цікавить.

13. Коли ви чуєте слово на незнайомій вам мові, то можете повторити його по складах, без помилок, навіть не знаючи його значення?

а) так, без утруднень;

б) так, якщо це слово легко запам'ятати;

в) повторите, але не зовсім правильно.

14. У вільний час ви вважаєте за краще:

а) залишатися наодинці, розмірковувати;

б) знаходитися в компанії;

в) вам байдуже, чи будете ви один або в компанії?

15. Ви займаєтеся якоюсь справою. Вирішуєте припинити це заняття, тільки коли:

а) справу закінчено, і результат здається Вам відмінним;

б) ви більш-менш задоволені;

в) вам ще не все вдалося зробити?

16. Коли ви один: -

а) любите мріяти про якісь навіть, можливо, неможливі речі;

б) за будь-яку ціну намагаєтеся знайти собі конкретне заняття;

в) іноді любите помріяти, але про речі, що пов'язані з вашою роботою?

17. Коли якась ідея захоплює вас, то ви починаєте думати про неї:

а) незалежно від того, де і з ким ви знаходитеся;

б) ви можете робити це тільки наодинці;

в) тільки там, де буде не дуже шумно?

18. Коли ви відстоюєте якусь ідею:

а) можете відмовитися від неї, якщо вислухаєте переконливі аргументи опонентів;

б) залишитеся при своїй думці, які б аргументи не вислухали;

в) зміните свою думку, якщо тиск буде дуже сильним?

Обробка результатів.

Підрахуйте суму балів, яку ви набрали: за відповідь «а» — 3 бали;

за відповідь «б» — 1 бал; за відповідь «в» — 2 бали.

Питання 1, 6, 7, 8 визначать межі вашої допитливості; питання 2, 3, 4, 5 — віру в себе; питання 9 і 15 — постійність; питання 10 — амбітність, питання 12 і 13 — слухову пам'ять; питання 11 — зорову пам'ять; питання 14 — ваше прагнення бути незалежним; питання 16, 17 — здатність абстрагуватися; питання 18 — ступінь зосередженості. Ці здібності і складають основні якості творчого потенціалу.

Загальна сума набраних балів покаже рівень творчого потенціалу.

49 і більше. У вас закладений значний творчий потенціал, який надає вам багатий вибір творчих можливостей. Якщо ви дійсно зможете використати ваші здібності, то вам доступні різноманітні форми творчості.

Від 24 до 48. У вас цілком нормальний творчий потенціал. Ви володієте тими якостями, які дозволяють вам творити, але у вас є і проблеми, які гальмують процес

творчості. В усякому разі, ваш потенціал дозволить вам творчо проявити себе, якщо ви, звичайно, цього побажаєте.

23 і менше. Ваш творчий потенціал, на жаль, невеликий. Але, можливо, ви просто недооцінили себе, свої здібності? Відсутність віри в свої сили може підштовхнути вас до думки, що ви взагалі не здібні до творчості. Позбавтеся від цього і таким чином вирішіть проблему.

Відтворююча і творча уява

Уява тісно пов'язана з творчістю і мисленням. З її допомогою здійснюється вихід за межі того, що безпосередньо сприймається. Особливо важлива активна уява – відтворююча (створення образу предмета, явища за його описом) і творча (створення нових образів, які реалізуються в оригінальних продуктах діяльності).

З’ясувати, наскільки розвинена в учнів уява, допоможуть спеціальні завдання. Чим вищим є результат їх виконання, тим краще розвинена уява.

Завдання 1. Для аналізу відтворюючої уяви учням пропонується розв'язати 4 завдання. При цьому слід мати на увазі, що вони розв'язуються подумки, креслення робити не можна.

1. Необхідно уявити рівнобічний трикутник, кожна сторона якого дорівнює 6 м. Продовжити уявно основу трикутника ліворуч на 6 м і паралельно їй через вершину трикутника провести ліворуч такий самий відрізок. З'єднати кінці паралельних ліній прямою. Яка в цілому фігура вийшла?

Правильна відповідь: трапеція.

2. Підліткові треба уявити, що від точки А він пройшов на південь 10 кроків, потім повернув на схід і також зробив 10 кроків, після чого знову 10 кроків на південь, а потім повернув на захід, пройшов стільки ж і, нарешті, зробив 10 кроків на північ. Яка фігура вийшла із зазначених відрізків?

Правильна відповідь: квадрат з „хвостиком» (перевернутий прапорець, м'який знак).

3. Слід уявити коло і поставити в його центрі точку. На рівній відстані від неї (всередині кола) провести дві паралельні лінії, а потім до цих прямих на такій самій відстані провести дві перпендикулярні лінії. Яка фігура вийшла всередині кола?

Правильна відповідь: квадрат.

4. Треба уявити квадрат. Провести у ньому діагоналі. Потім двома горизонтальними лініями поділити квадрат на рівні частини. Скільки вийшло фігур та які?

Правильна відповідь: 10 частин, з них 6 трикутників, 2 трапеції, 2 п'ятикутників.

Підліток перевіряє правильність розв'язання кожного завдання з допомогою креслення. Якщо правильно розв'язано перші три завдання, у нього добре розвинена відтворююча уява, якщо вдалося впоратись із четвертим – він має високо розвинену просторову уяву.

Завдання 2. Для перевірки творчої уяви дорослий дає підліткові наступне завдання. „Подумки уяви, що у тебе є дерев'яна кулька діаметром 30 мм. Вигадай та запиши словами або намалюй якомога більше предметів, які «можна зробити з такої кульки. Працювати треба 5 хвилин. Зафіксуй час і розпочинай».

Кожний запропонований варіант оцінюється в 2 бали. Проте, якщо називаються однотипні варіанти, які мало чим відрізняються один від одного, за таку пропозицію школяр одержує тільки 1 бал. І, навпаки, якщо запропонований варіант влучний та оригінальний, то підліток одержує за нього 4 бали. Безглузда пропозиція – 0.

Найчастіше діти дають відповіді, які у балах оцінюються таким чином: з кульки можна випиляти конус – 1, піраміду – 1, квадрат – 1 тощо; пофарбувати в будь-який колір та використати як прикрасу у меблях – 2; зробити голівку для ляльки -2, зробити кулон, кліпси – 2, розпиляти на дві частини, зробити отвір, вставити резинку, вийде шпилька для волосся – 4 бали. Якщо підліток набрав 10 балів, то це дає можливість сподіватись на наявність у нього творчої уяви.

Завдання 3. Для аналізу творчої уяви підлітків можна запропонувати їм скласти кілька речень, у які повинні входити три слова (наприклад, вогонь, стрічка, вікно). Слова можна відмінювати. На виконання завдання відводиться 5 – 10 хв. Кожний варіант оцінюється у 2 бали. Якщо речення вдале та оригінальне, дається 2 бали. Якщо ж використаний тільки формальний бік предмета чи слів і речення приймається з натяжкою, за нього дається 1 бал. Безглузда пропозиція – 0 балів.

Наводимо деякі приклади відповідей підлітків.

„Вогонь запалив стрічку, яка лежала на вікні. Біля вікна, на якому лежала стрічка, палав вогонь. На вікні були намальовані яскрава жовта стрічка та вогонь. Діти побачили з вікна, як вогонь, що повз по стрічках на підлозі, наближався до них. Ми йшли до магазину, щоб купити стрічку, але по дорозі побачили вікно, крізь яке виривався вогонь. Через вікно було видно, як яскрава стрічка палала в обіймах вогню. Незабаром ми змушені були запалити вогонь, тому що у вікнах уже стало темно, і світла стрічка вогню кудись поділася».

Це відповідь однієї дівчинки: А ось другої.

„Біля вікна, де знаходився камін, над вогнем висіла рожева стрічка. Хлопчику загадали скласти речення зі словами: стрічка, вогонь, вікно. Під вікном у вогні горіла

стрічка. У зошиті Оленки було написано три слова: стрічка, вогонь, вікно. У вікні запалав вогонь, схожий на рожеву стрічку. Біля вікна на підлозі лежала стрічка, яскрава та гарна, наче вогонь. У словах „вікно», „вогонь», „стрічка» учень зробив три помилки».

Обидві дівчинки склали по 7 речень. Кожне речення першої дівчини може бути оцінене двома балами, як самостійне й оригінальне. Кожне речення другої дівчини заслуговує лише на 1 бал. Отже, перша дівчинка набрала 14 балів, друга – 7. Очевидно, що творча уява у першої значно вища.

Діагностика творчої уяви

Кожен учень отримує бланк з надрукованими на ньому трьома словами (наприклад: капелюх, дорога, дощ). Бланки можна роздати в конвертах або покласти на стіл перед учнями зворотнім боком, щоб до інструктажу вони не читали надрукованих слів. Учням пропонується протягом 10 хвилин скласти з трьох слів якомога більшу кількість речень.

Інструкція: «Прочитайте слова, написані на бланку, і складіть з них якомога більшу кількість речень, причому в кожне речення мають входити всі три слова. Складені речення записуйте на аркуші паперу. На виконання завдання Вам дається 10 хвилин. Якщо все зрозуміло, тоді почнемо!»

Необхідно фіксувати час і після закінчення 10 хв. подати команду: «Стоп! Роботу закінчити!»

Обробка та аналіз результатів. Показниками творчої уяви є:

– величина балів за оригінальне та найбільш дотепне речення;

– сума балів за всі речення, придумані за 10 хвилин. Ці показники встановлюються за допомогою шкали оцінки творчості.

Шкала оцінки творчої уяви

Пункт	Характеристика складеного речення	Оцінка речення в балах
а	У реченні використано всі три слова в дотепній оригінальній комбінації	6 балів
б	У реченні використано всі три слова без особливої дотепності, але в оригінальній комбінації	5 балів
в	У реченні використано всі три слова у звичайній комбінації	4 бали
г	Задані три слова використано в менш необхідній, але в логічно допустимій комбінації	3 бали
д	Правильно використано лише два слова, а 3-тє використано з натяжкою через	2,5 бали

	чисто словесний зв'язок	
е	Правильно використано тільки два слова, а третє штучно введено в речення	1 бал
є	Досліджуваний правильно зрозумів завдання, але він формально поєднує всі три слова або використовує їх із спотвореннями	0,5 бала
ж	Речення являє собою беззмістовне поєднання всіх трьох слів	0 балів

Якщо учень придумав дуже схожі одне на одне речення з повторенням теми, то друге та всі наступні речення цього типу оцінюються половиною початкового балу. Якісна характеристика творчості, яка визначається за кількістю балів, отриманих за дотепне та оригінальне речення, відповідає максимальній оцінці якого-небудь із складених учнем речень. Якщо ця оцінка перевищує 6, це вказує на розвинуту творчість чи на оригінальність. Якщо оцінка даного показника становить 5 або 4 бали, то прояв творчості слід вважати середнім. Нарешті, якщо ця оцінка становить лише 2 або 1, це свідчить про низький рівень творчості або про намір учня діяти за аналогією.

ТЕМА 6. ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ

1. Специфіка соціальних контактів обдарованих дітей
2. Розвиток позитивної Я-концепції обдарованої дитини
3. Методи та прийоми розвитку комунікативних умінь

Література

1. Грабовский А.И. К вопросу о классификации видов детской одарённости //Педагогика. - 2003. - №8. - С.13-18.
2. Івануць О. Роль сім’ї у процесі соціалізації обдарованих дітей / Оксана Івануць // Психолог. – 2009. – Берез. (№ 11/12). – С. 56–58.
3. Холковська І.Л. Методика соціально-виховної роботи з обдарованими дітьми. – Вінниця: ВДПУ ім. М.М.Коцюбинського, 2007. – 152 с.
4. Кульчицька О. І. Проблеми обдарованості в сучасній психології / О. І. Кульчицька // Обдарована дитина. – 2008. – № 1. – С. 2–7.
5. Литовченко В. Підтримка талановитих дітей та обдарованої молоді / Влада Литовченко // Обдарована дитина. – 2009. – № 1. – С. 30–31

Завдання: *розробіть і проведіть тренінги для розвитку і формування комунікативних умінь обдарованої дитини.*

ТЕМА 7. Підготовка соціального педагога до роботи з обдарованими дітьми

1.Особистісні якості, необхідні вчителеві для роботи з обдарованими дітьми.

2. Професійні якості вчителів, які працюють з обдарованими дітьми.

3. Спеціальна підготовка вчителя до роботи з обдарованим

Література

1. Демченко В. Готовність педагогічних кадрів до роботи з обдарованими школяра-
2. ми та її зв'язок з результативністю їх навчання, виховання і розвитку. Нова педагогічна думка / В. Демченко, 2008. – № 2. – С. 15–18.
3. Коробка Л. Теоретичні аспекти підготовки до роботи з обдарованими дітьми в
4. системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Нова педагогічна думка / Л. Коробка, 2008. – № 2. – С. 92–94.
5. Леднева С. А. Детская одаренность глазами педагога. Новая школа / С. А. Леднева, 2003. – № 1. – С. 80–83.

<u>Завдання:</u> *розробіть професіограму соціального педагога, котрий працює з обдарованими дітьми.*

ТЕМА 8. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО СКЛАДАННЯ ПРОГРАМ ДЛЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

1. Основні принципи евристичного навчання

2. Етапи евристичної освітньої діяльності учня

3. Класифікація методів евристичного навчання

4. Концептуальні програми навчання обдарованих

Література

1. Волкова Н. П. Навчання обдарованих учнів / Н. П. Волкова // Волкова Н. П. Педагогіка : посібник. – К., 2001. – С. 362–366.
2. Волощук І. Організаційні форми надання додаткових освітніх послуг обдарованим школярам : зарубіжний та вітчизняний досвід / Іван Волощук // Освіта і управління. – 2002. – Т. 5, № 3. – С. 158–168.
3. Волощук І. Програми для обдарованих і талановитих школярів / Іван Волощук, Віктор Шепотько // Рідна шк. – 2005. – № 1. – С. 70–72.
4. Шумакова Н. Б. Составляем программу обучения одаренных детей / Шумакова Н. Б. // Обдарована дитина. – 2005. – № 10. – С. 14–19.

ТЕМА 9. МОДЕЛЮВАННЯ ТВОРЧОЇ ПОВЕДІНКИ ДИТИНИ

1. Поняття «творчість» як складова обдарованості
2. Творча гра: її теоретичне і матеріальне забезпечення
3. Роль педагога у грі
4. Типи творчих уроків
5. Творчі роботи учнів та їх оцінювання

Література

1. Глущенко Л.Співпраця учителя з обдарованими дітьми на уроках літератури / Лілія Глущенко // Рідна шк. – 2005. – № 5. – С. 76–77.
2. Довженко Н. В. Розвиток творчих здібностей дітей на уроках образотворчого мистецтва / Довженко Н. В. // Обдарована дитина. – 2008. – № 9. – С. 28–31.
3. Іваненко Л. І. Розвиток критичного мислення учнів на уроках української мови та літератури як засіб формування творчої особистості / Іваненко Л. І. // Обдарована дитина. – 2009. – № 3. – С. 32–38.
4. Старчик Л. М. Розвиток здібностей на уроках української мови та літератури / Старчик Л. М. // Обдарована дитина. – 2007. – № 9. – С. 8–10.

Завдання: *на основі вивчення запропонованої літератури розробіть 2 конспекти творчих уроків за фахом*

ТЕМА 10. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ШКОЛИ І СІМ'Ї У ВИХОВАННІ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ

1. Необхідність ранньої діагностики обдарованості
2. Роль батьків у навчанні і вихованні обдарованої дитини
3. Співробітництво батьків і вчителів
4. «Проблемне поле» обдарованої дитини. Способи подолання кризових ситуацій
5. Рольові ігри як «школа емоцій» для обдарованої дитини.
6. Способи розв'язання міжособистісних проблем.

Література

1. Алексеева Н. В. Развитие одаренных детей [Текст]: программа, планирование, конспекты занятий, психологическое сопровождение / Н. В. Алексеева – Волгоград : Учитель, 2011. – 182 с.
2. Аніскіна Н. Педагогічна підтримка обдарованості / Н. Аніскіна. – К.: Шк. світ, 2005. – 128 с. (Б-ка «Шкільного світу світу)
3. Белова Е. С. Одаренность малыша: раскрыть, понять, поддержать: пособие для воспитателей и родителей / Е. С. Белова. – М. : Моск. психол-соц. ин-т: Флинта, 2001. – 144 с.

4. Савенков А. И. Ваш ребенок талантлив: дет. одаренность и домашнее обучение / А. И. Савенков. – Ярославль: Акад. развития, 2002. – 352 с.
5. Юркевич В.С. Одаренный ребенок: иллюзии и реальность:Книга для учителей и родителей /В.С. Юркевич. – М.: 2001. – 145 с.

Завдання: *1)на основі аналізу психолого-педагогічної літератури розробіть методичні рекомендації для батьків обдарованих дітей;*

2) спрогнозуйте конфліктні ситуації, які можуть виникати у роботі з обдарованими, запропонуйте варіанти розв'язання.